

STRATEGIA ȘI TACTICA PRIVATIZĂRII ÎN GERMANIA DE EST

Luoana Dulgheru

S-a spus, mai ales de către teoreticienii și oamenii politici germani, că Germania de Est trebuie să fie un pionier, un model în domeniul privatizării pentru țările foste socialiste¹⁾. Și aceasta pentru că principalul avantaj al Germaniei de Est nu este, cum apare la prima vedere, existența (particulară, pentru fosta RDG) a "fratelui" mai mare și mai bogat, ale cărui capitaluri considerabile pot constitui baza ofertei de cumpărare a întreprinderilor est-germane. Principalul avantaj este, de fapt, existența cadrului juridic, instituțional și a unei infrastructuri puternice, caracteristice unei economii de piață dezvoltate.

Întreaga activitate de privatizare, în Germania de Est, (pentru că există și acțiuni de privatizare în Germania de Vest, care nu le vom aborda în materialul de față) este coordonată de Treuhandanstalt (în traducere exactă: Instituția pentru administrarea în custodie a proprietății poporului sau, mai simplu: Treuhand (Agenția de custodie)).

1. Înființarea și structura organizatorică a Agenției de custodie.

Creată în 1990 de ultima administrație RDG²⁾, scopul inițial al Agenției nu a fost privatizarea, ci preservarea "proprietății întregului popor", în scopul menținerii pozițiilor privilegiate ale nomenclaturii comuniste. După unificarea germană, scopul esențial al Agenției - sub noua conducere a dr. Detlev Rohwedder - a devenit găsirea de investitori particulari interesați în cumpărarea celor câteva mii de întreprinderi est-germane.

Înversarea strategiei Agenției a generat organizarea sa într-o instituție centrală - la Berlin - și 15 birouri (filiale) regionale; înlocuirea foștilor conducători comuniști cu specialiști din Germania de Vest și "improspătarea" personalului cu 200 de noi angajați. Filialele, acționând pe principii descentralizate, au avut (și unele au profitat de) posibilitatea de a angaja specialiști străini reprezentând firme de consulting în probleme de privatizare, evaluare a întreprinderilor etc.

Filialele Agenției numără, în general, 30-40 de angajați, din care majoritatea sînt est-germani. Conducătorul de filială este, însă, un specialist vest-german, cu experiență în management și solide cunoștințe în materie de criză economică și, desigur, de mecanism economic de piață. În subordinea filialelor teritoriale, care își au reședința în centrele administrative ale fostelor regiuni ale RDG, se află aproximativ 4000-5000 de întreprinderi (așa-numite de categorie N - de la "Niederlassung" = filială). În subordinea instituției centrale rămîn cca 1800-2000 de întreprinderi (de interes național sau de categorie Z - de la "Zentrale")³⁾.

Prin amplificarea problemelor și responsabilităților Agenției, personalul său se completează și se "improspătează" în continuare. Odată cu modificările în strategia Agenției, intervenite după venirea la conducere a dnei Brigit Breuel, în aprilie 1991, s-a demarat și o amplă acțiune de reorganizare a întregii instituții într-o entitate de tip "super-holding". În cadrul acestei reorganizări, noua președintă a Agenției dorește să mărească autoritatea și libertatea de acțiune a filialelor locale, întă-

rindu-le, astfel încât în sarcina instituției centrale să rămână, în cele din urmă, doar administrarea structurilor de producție hiperconcentrate ale marilor combinate.

2. Întreprinderile aflate în subordinea Agenției de Custodie.

Față de totalitatea întreprinderilor est-germane care le are în subordine, Agenția a adoptat tactici diferite, în funcție de gradul lor de rentabilitate și, implicit, de ușurința cu care se găsesc cumpărători pentru acestea.

a) Pentru întreprinderile est-germane cele mai competitive sau mai ușor adaptabile exigențelor concurențiale occidentale (cum ar fi cele din domeniul: comerțului en gros și en detail; turismului, hotelurilor și restaurantelor; industriei farmaceutice; transporturilor și depozitării mărfurilor; unei părți a industriei construcțiilor de mașini) s-au găsit relativ ușor cumpărători, respectivele ramuri fiind privatizate deja în cea mai mare parte, iar tranzacțiile încheindu-se la prețuri favorabile pentru Agenție și, deci, și pentru bugetul de stat.

b) Pentru acele întreprinderi care nu au atras interesul cumpărătorilor, Agenția este însărcinată cu elaborarea unor proiecte de restructurare și re tehnologizare finanțate, parțial, din încasările instituției rezultate din vânzarea celorlalte întreprinderi, pentru care s-au găsit oferte de cumpărare (v. pct. a). Un principiu de la care fostul șef al Agenției - Detlev Rohwedder - a promis că nu se vor face excepții, este cel al ofertării, pe cât posibil, de întreprinderi întregi cumpărătorilor occidentali, cu toate componentele acestora, rentabile sau nerentabile.

Caracterizând Agenția drept o instituție publică de prestări de servicii a administrației federale⁴⁾ Rohwedder viza, de fapt, una dintre atribuțiile principale ale instituției, aceea de restructurare profundă, atât tehnologică, cât mai ales organizațională a întreprinderilor din custodie, destinate privatizării. Primăvara și vara anului 1991 marchează o campanie intensivă în cadrul

strategiei Agenției de reorganizare a firmelor în custodie.

c) Ultima categorie de întreprinderi aflate în custodia Agenției sînt întreprinderi care nici în urma unor programe de restructurare nu pot fi rentabilizate, urmînd a fi, în cele din urmă, lichidate.

Modificările aduse strategiei Agenției sub conducerea d-nei Brigit Breuel prevăd încheierea, în prima jumătate a anului 1991, a acțiunilor instituției centrale și filialelor locale de încadrare a tuturor întreprinderilor din custodia Agenției într-una din categoria a) - c)⁵⁾. În acest scop Brigit Breuel a elaborat în 1990 un model tip de structură organizatorică a întreprinderii, împărțit pe 3 niveluri⁶⁾:

Nivelul I - Biroul personal, juridic, documentare - un sector cheie pentru viitorul întreprinderii, în perspectiva campaniei de restructurare a acesteia;

Nivelul II - Biroul de privatizare și evaluare - cu sarcina de a coordona orice activitate privind imobilul pe patrimoniul întreprinderii, vânzarea, lichidarea sau re-privatizarea întreprinderii (în cazul returnării unor întreprinderi foștilor proprietari expropriati de regimul comunist - acțiune încă nelegiferată).

Nivelul III - Biroul finanțe și control - care are în sarcină, printre altele, rezolvarea problemei spinoase a creditorilor bancare și costurilor ecologice care grevează bugetul multor întreprinderi est-germane.

3. Rezultate ale activității Agenției de Custodie (Treuhand) în 1990 și semestrul I 1991.

Rezultatele de la finele anului 1990 au fost considerate îmbucurătoare de către conducerea Agenției, deși concedierile și reducerea programelor de lucru - inevitabile în cazul multor întreprinderi din custodia Agenției - au generat numeroase critici la adresa activității instituției.

Fără a prezenta public un raport al activității în adevăratul sens al cuvîntului - Agenția a menționat, în diferite ocazii, prin

conducătorii săi, o serie de date asupra activității sale pînă la începutul anului 1991: 200 de întreprinderi privatizate și venituri obținute - în sumă de 2,5 miliarde mărci vest-germane. Alte surse⁷⁾ avansează chiar o cifră mult mai mare: 1300 de întreprinderi privatizate doar în sectorul industrial (incluzînd, desigur, firme de diferite dimensiuni).

Pînă în primăvara anului 1991 se înregistrează creanțe asupra cumpărătorilor de întreprinderi de 2,6 miliarde mărci, în mare

parte lichidate. Investițiile făcute de Agenție în scopul pregătirii unor întreprinderi pentru privatizare s-au ridicat, în aceeași perioadă, la 45 miliarde mărci.

Introducînd în contractele de vânzare ale întreprinderilor o clauză în care cumpărătorul se angajează să garanteze locul de muncă al salariaților firmei pe timp de 2 ani, Agenția a asigurat, prin privatizări, garantarea a 230-240 000 locuri de muncă⁸⁾.

Notes:

1) Ernst Moritz-Lipp "Kapital für den Osten Deutschlands - Das größte Wirtschaftsexperiment dieses Jahrhunderts hat begonnen" în "Vierteljahres Berichte" nr.121/sept 1990 editat de fundația "Friedrich Ebert".

2) Guvernul condus de Hans Modrow

3) Uli Schulte-Döinghaus "Kampf der Seilschaften" în "Wirtschafts Woche" nr. 51/14 dec. 1990.

4) idem 3)

5) Thomas Bencard, Friedrich Thelen "Leere Hulsen" în "Wirtschafts woche" nr. 17/19 aprilie 1991.

6) idem 3)

7) "Die Welt" nr. 95 - 24 aprilie 1991 - relatarea vizitei miniștrilor Theo Waigel și Hans Dietrich Genscher la sediul central al Agenției de Custodie (Treuhändanstalt) din Berlin.

8) "Die Wirtschaft" - număr de primăvară 1991 - Interviu cu Detlev Rohwedder - pag.6